

Virrey de Navarra, espero la respuesta con un especial amigo.

En el negocio de la precedencia se es-
pantaria V. Exc. de ver lo que nuestro
amo escribió de su mano al Papa, año y
medio há, con que su Santidad hace fuer-
tes sus razones, y si se hace algo bueno
será harto, segun he tomado este negocio
muerto y perdido; y, para que no lo esté
más, suplico á V. Exc. mande guardar esta
carta á don García de Haro para cuando
llegue, que otra tal le envíe á Génova por
si allí aportare, y le pido que se detenga
de llegar á Venecia, donde tan mal nos
trataron, hasta ver el expediente que este
negocio aquí toma.

Suplico á V. Exc. mande quemar luego
esta carta juntamente con la copia que
con ella va.

*Copia de carta del Príncipe de Orange
para Pío IV, de 20 de Febrero.*

B EATISSIME Pater, post humillima S. V.
beatorum pedum oscula.—Cum litteras S. V. datas Romæ 29 Decem-
bris legerem, Sanctissime Pater, multum dolui quod S. V. nondūm recepisset litteras quibus 17.ª Decembri ex Bruxella ad

priores S. V. litteras de mense Octobri responderam, sperarem enim quod ex his S. V. plenè intelligeret me falsò deferri apud S. V. quasi omitterem ea quæ sunt catholici et ortodoxi Principis, cum illa quæ per me acta sunt in principatu meo Auraico in conservanda catholica religione et pace cum vicinis meis, quæ illis litteris indicavi potiusquam plenè descripsi, clarissimè contrarium demonstrent et evincant. Verùm cum nihil dubitem quin S. V. eas litteras nunc receperit, desinam earumdem repetitionem S. V. molestus esse, solùm ad contenta in postremis S. V. litteris respondebo idque ordine quo a S. V. proponuntur.

Et primò quod ad dominum de S. Ubaldo attinet hic me inscio primò Auraicam occupavit, et malui eundem ad aliquot menses ibi dimittere quam cum periculo novorum motuum illinc deturbare. Verùm hoc mense Februario ex inferiori Germania in Auraicam misi nobilem virum Petrum de Varyck, dominum a Grippensteyn, et in Gubernatorem civitatis et principatū mei Auraici constitui et eidem in consulem adjunxi utriusque juris doctorem dominum Paulum ab Heyst, in quibus ut spero, nec S. V. veræ religionis zelum, nec subditi mei cujuscumque status justi-

tiam et integritatem desiderabunt, nisi enim mea fallit opinio et expectatio, quam ex precedenti eorum vita de ipsis concepi, ea est uterque virtute prædictus, et eo ardore erga orthodoxam et catholicam religionem, ut nihil prætermissuri sint eorum quæ temporum malitia patietur, constitui et fieri ad catholicam religionem et veteres ecclesiæ ritus revocandos et restituendos. Simul etiam novo edicto cavi et jussi omnes exteros et vagabundos, qui aliundè in Auraican confugabant, egredi, et in posterūm eis introitum præclusi.

Quod attinet ad consilium Auraicum, quod S. V. in suis litteris totum hæreticum esse affirmat, cum advocato et procuratore meo:

Sanè miror plurimum quis hæc S. V. suggesserit, nam post diligentissimam inquisitionem de fide et moribus singulorum consulim, concordi omnium testimonio, inveni Emar Blisson, et Petrum Psaulnier semper in catholica religione perstuisse, et hodiè perstare, et quamvis quidam non sint veriti malè loqui de Dionisio Bellujon, advocato et procuratore meo, tamen ille in Brabantia existens professus est catholicam et orthodoxam religionem. Alii qui priùs mihi a consiliis fuerant, et

delapsi sunt in errores hugonotorum aliò commigrarunt, solus Joannes Julianus se profitens religionis Ugonotorum Auraicæ adhuc heret: dedi autem negotium supradicto domino de Varyck, et ejus collegæ dispiciendi viros probatæ fidei et vitæ, quos consules et magistratus constituam, tantisper autem dum illorum responsum expecto, non video quomodò quicquam innovare possum aut debeam.

Scribit S. V. Episcopum et ecclesiasticos indè fugatos esse, aut certè mætu abesse:

Certè ego Episcopum in mense Decembri anno 1561 et interea sæpius cum omnia adhuc satis integra essent in principatu meo Auraico, sæpius per litteras et etiam per meos officiatos monui et oravi, ut in Quadragesima, et majori anni parte, principalem suam residentiam haberet in civitate Auraica, et ageret ea quæ Episcopi sunt; verùm hactenùs ne tantum quidem ab eo impetrare potui, ut semel civitatem Auraicam ingrederetur, imitatus in hoc prædecessores suos.

Ecclesiasticos reliquos abesse, et divina cessare officia, me cruciat plurimùm, verùm etiam hos per litteras ad redditum monui et quæcumque ad eorum securitatem necessaria putavi, constitui, verùm

illi hactenūs, sive ex metu quem prætexunt, sive ex exiguo affectu et amore erga divinum cultum, sese absentarunt.

In mense Aprili anno 1562 post Pascha ecclesiasticos similem metum prætexentibus, Gubernator Auraicus, dominus de Causans et prefectus nostri stabili Alexander de la Thour ut eis hunc metum adimerent, comitati aliquot millibus catholiconrum cum illis ingressi sunt ecclesiam cathedralem, et vix tamen ullum ecclesiasticum, vel nimis eo adigere potuerunt, ut sacrificium missæ perageret; spero tamen quod gratia Spiritus Sancti tepentia eorum corda excitabit, et quod presens gubernator de Varyck curabit auferri omnem causam et occasionem metus, sique antea fuit, et nedum securitatem eis prestabit, juxta veteres Ecclesiæ Romanæ ritus, divina officia celebrandi, verùm etiam ad id faciendum eos incitat et impellet.

Quod autem ad eclesiasticorum bona attinet, ea in manum et protectionem meam sumpsi, ut magis salva essent ipsis eclesiasticis; et cum audivissem, quosdam ex eclesiasticis hugonotorum errores pallam profiteri, quosdam verò nomine tenus eclesiasticos, recusare explere officium, propter quod fructus sunt relicti, constitui ut per meum advocatum, eclesiasticis

osticia expletibus, distribuerentur congrue et solitae portiones, quo utrisque procideretur ansa, aliquam partem ex ecclesiasticis bonis sibi vindicandi; verum novato etiam ea in parte priori edicto, constitui, inter alia, ut decimae et omnes redditus solvantur eisdem, et ad eandem formam et rationem qua solvebantur ante exortos hos motus et tumultus.

Sanctissime Pater, quamvis arbitrer me docere posse quod plurima falsa suggesta sint S. V. et jus et ratio dictent in omnibus audiendam esse alteram partem, antequam quicquam statuatur, aut decernatur; tamen, quia probè agnosco quod S. V. quicquid in hac causa agit, solum spectat ad Christi honorem et gloriam, et ad utilitatem animarum gregis sibi commissæ et ad honorem mei nominis, solum orabo S. V. ut tantisper differat omne judicium et conatus suos, donec hii quos ex inferiori Germania in Auraicam misi, illuc advenerint, et cœperint explere quæ illis mandavi. Hoc si impetro, nihil dubito quin S. V. sese erga me humillimum suum ministrum æquiorem prebebit, et ultrò agnoscat multa falso delata esse, et ex ipsis operibus in me agnoscat S. V. sincerum erga religionem catholicam animum, et summam erga S. V. et Sedem Apos-

tolicam, observantiam. Atque his Deum
Opt. Max. oro ut S. V. suæ ecclesiæ diu-
velit esse incolumem. Datum Bruxelle xx.^a
Februarii, anno a Christo nato 1564 (1).

*De Requesens á Andrés Ponce, en 27
de Febrero.*

ILUSTRE SEÑOR.

AYER recibí la de v. md., de 22, la cual se ha quemado con habella leido algunas veces primero, que hay bien que considerar, porque todo lo que v. md. dice de España, es ni más ni menos, y yo no partiera de allá con la instrucción que truje si la supiera cuando acepté la jornada; pero la instrucción me dieron dos días antes de partir, y un año y un mes después de haber aceptado el oficio, y parecióme que no era justo querer yo tener más honra que mi Rey, aunque

---

(1) «Et aussi irat avec ceste la responce que ledict Prince a fait à Sa Saintete...» dice la Duquesa de Parma, Gobernadora de los Países Bajos, en carta á Felipe II, de 27 Febrero 1564, refiriéndose, á no dudarlo, á este documento que no sabemos se haya impreso. (V.º Gachard: *Correspondance de Marguerite d'Autriche avec Philippe II. Bruxelles, 1881, tomo 3.º pag. 254, y la nota del editor:* Nous ne connaissons pas cette réponse.